

Симеуна Ђака 13/15, 78000 Бањалука, телефон: (051) 219-984, факс: (051) 219-984
Simeuna Djaka 13/15, 78000 Banjaluka, phone: (051) 219-984, fax: (051) 219-984
Predsjednik udruženja: Nikola Puzigača, phone: 051/219-984, 065/732-821
Žiro račun: 562-099-00015663-65 Razvojna banka, JIB 4401673820009
E-mail: uririzhrvatske@inecco.net

Informacija o gubitku imovine
prisilnih migranata iz Republike Hrvatske,

U vrijeme domovinskog rata u Republici Hrvatskoj od 17.08.1990. do 30.06.1996.godine, pa čak i nakon okončanja ovog rata, na području Republike Hrvatske su nakon masovnih prisilnih migracija, pripadnici srpske etničke manjine prikraćeni u pogledu njihove imovine i imovinskih prava ciljno organizovanim mjerama i aktivnostima Države. Ta prikrata imovine pripadnika srpske etničke manjine se odnosi na sljedeće:

1. Na područjima Republike Hrvatske, na kojima je postojala konstantno potpuna integracija Hrvatske vlasti u navedenom periodu, je nezakonitim sudskim postupcima ili nezakonitim fакtičkim radnjama, uz neposrednu fizičku prisilu, oduzeto stanarsko pravo, odnosno pravo na posjed stana, minimalno u 35.000 slučajeva.
Za potrebe kalkulacije ovih štetnih posljedica je moguće uzeti u obzir minimalnu veličinu stana od 45m²(jednoiposoban stan). Prema pravnim standardima prihvaćenim i u postupcima pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, pravo na posjed predstavlja imovinu u najneposrednijem smislu. Vrijednost ove imovine čini razlika između otkupne cijene takvog stana i cijene koju isti ima u komercionalnoj prodaji nakon otkupa, **ŠTO KAO MOGUĆNOST I PRAVO IMAJU SVI ONI KOJIMA NIJE USKRAĆENO PRAVO NA POSJED STANA.**
Aproksimativna visina štetnih posljedica po pripadnike srpske etničke manjine, zahvaćene prisilnim migracijama, u ovom slučaju **1.260.000.000,00 evra** (35.000 stanova x800 evra po m² x 45m² stana).
2. Na područjima RH pod UN staranjem je posebnim diskriminacijskim propisom, Zakonom o najmu stanova na oslobođenom području RH od 27.09.1995.godine, **ALI BEZ IKAKVOG POJEDINAČNOG PRAVNOG AKTA POVODOM KOGA BI BILO MOGUĆE KORISTITI PRAVNI LIJEK**, oduzeto stanarsko pravo na minimalno u 15.000 slučajeva.
Aproksimativna visina štetnih posljedica po pripadnike srpske etničke manjine zahvaćene prisilnim migracijama, u ovom slučaju **540.000.000,00 evra** (15.000 stanova x800 evra po m² x 45m² stana).
3. Na područjima RH, na kojima je postojala konstantno potpuna ingerencija hrvatske vlasti u navedenom periodu, je u organizovanim kampanjama vlasti uništeno paljenjem, miniranjem ili totalnim devastiranjem mionimalno 20.000 kuća sa svim drugim objektima (dvorišne zgrade. Garaže, ostave, gospodarki i poslovni objekti i sl.)
Ako se kalkuliše sa minimalnim parametrima, prema kriterijumima Ureda za obnovu RH vrijednost 1m² obnovljenog objekta je oko 5.600,00 kuna.
Minimalni materijalni gubitak po jednom slučaju je oko 150m² izgrađenog korisnog prostora (stambeni i gospodarski). Preračunato po važećem deviznom kursu od 7,6 kuna za 1 evro, proističe da aproksimativna visina štetnih posljedice po pripadnike srpske etničke manjine, zahvaćene prisilnim migracijama, u ovom slučaju **2.210.600.000,00 evra** (20.000 kuća

x 5.600,00 kuna po 1m2 x 150m2 korisnog stambenog prostora, ili 840.000,00 kuna ili preračunato 110.530,00 evra po jednom uništenom domaćinstvu).

4. Na području RH pod UN staranjem je nakon provođenja vojno-policijskih mjera „Bljesak“ i „Oluja“ u oranzovanim kampanjama vlasti uništeno paljenjem, miniranjem ili totalnim devastiranjem minimalno 10.000 kuća sa pripadnim objektima. Ako se kalkuliše sa minimalnim parametrima, prema kriterijima Ureda za obnovu nRepublike Hrvatske vrijednost 1m2 obnovljenog objekta je oko 5.600,00 kuna. Minimalni mmaterijalni gubitak po jednom slučaju je oko 150m2 izgrađenog korisnog prostora(stambeni i gospodarski). Preračunato po važećem deviznom kursu od 7,6 kuna za 1 evro, proističe da aproksimativna visina štetnih posljedica po pripadnike srpske etničke manjine, zahvaćene prisilnim migracijama, u ovom slučaju **1.105.300.000,00 evra**(10.000 kuća x 5.600,00 kuna po 1m2 x 150m2 korisnog atambenog prostora, ili 840.000,00 kuna ili preračunato 110.530,00 evra po jednom uništenom domaćinstvu).

5. Na osnovu diskriminacijskog propisa, Zakonom o privremenom preuzimanju i raspolaganju određenom imovinom od 27.09.1995. godine, je dato privremenim korisnicima, pripadnicima hrvatskog naroda, na korišćenje minimalno 12.000 kuća sa pripadnim objektima i cjelokupnim pokretnim stvarima domaćinstva i inventarom. Minimalni parametri za kalkulaciju ovih štetnih posljedica su one koje priznaje Republika Hrvatska i to 8,00 kuna po 1m2 korištenog prostora. Kada se kalkuliše da je po jednom slučaju korišteno minimalno 50m2 izgrađenog korisnog prostora(mada je realno ta količina barem 3 puta veća) i da je period korištenja bio minimalno 100 mjeseci, proističe da bi po jednom slučaju visina naknade za korištenje imovine bila 40.000,00 kuna(100 mjeseci x 50m2 x 8,00 kuna m jesečno). Slijedom ovih minimalnih podataka proističe da je aproksimativna visina štetih posljedice po pripadnike srpske etničke manjine, zahvaćene prisilnim migracijama u ovom slučaju **64.000.000,00 evra**(12.000 objekata x 40.000 kuna : 7,6 na ime kursa za 1 evro).

Vezano za korištenje kuća, objekata, imanja i stvari prisilnih migranata se ukazivala još jedna specifična vrsta štetnih posljedica, **koja je nastala nakon što je ova imovina vraćena u posjed vlasnicima-prisilnim migrantima**. Radi se o tome da je navedena korištena imovina vraćena u potpuno devastiranom stanju, bez ikakvih pokretnih i gospodarskih stvari.

Vlasnici ovih objekata su u posebno teškoj materijalnoj ali i procesnoj poziciji jer:

- nisu dobili nikakvu naknadu za korištenu imovinu,
- nisu dobili nikakvu naknadu za oduzete ili uništene stvari domaćinstva, opremu i gospodarske stvari i alate,
- imovina im je zvanično vraćena u posjed ali u potpuno uništenom stanju uz naznaku da su im uskraćeni biulo kakvi službeni dokazi(zapisnici) prilikom povrata imovine o stanju imovine prilikom useljenja privremenih korisnika i prilikom njihovog iseljenja, zbog čega su im uskraćeni dokazi o stanju mimovine i procjeni štete koju su pretrpjeli. Zbog ovoga su vlasnici-prisilni migranti, opterećeni velikim troškovima radi vještačenja realnog stanja njihove imovine,
- vlasnici-pripadnici srpske etničke manjine, nemaju pravo na obnovu imovine JER
NJIHOVA IMOVINA NIJE BILA OŠTEĆENA KADA JE VRŠEN SLUŽBENI POPIS I PROCJENA OŠTEĆENIH OBJEKATA, OBZIROM DA JE KAO POTPUNO ISPRAVNA IMOVINA BILA U REŽIMU PRIVREMENOG KORIŠTENJA!

Ova šteta, prema najminimalnijim parametrima u prosjeku iznosi najmanje 10.000,00 evra po jednom domaćinstvu što znači da je ova grupa oštećenika pretrpjela štetu zbog imovine koja im je uništena privremenim korištenjem u iznosu od **120.000.000,00 evra**(12.000 vlasnika po 10.000 evra).

6. Prisilnim migrantima, pripadnicima srpske etničke manjine, je uskraćeno pravo na prenos dinarske i devizne štednje sa „Jugobanke“ d.d. Glavne filijale Zagreb, Split i Rijeka, čije je mposlovanje u RH eliminisano posebnim propisom, radi čega ovaj slučaj nije vezan za tzv.staru deviznu štednju.

Broj prikraćenih titulara prava na ovu imovinu nije nikad utvrđen niti utvrđivan, ali se minimalno radi o 10.000 slučajeva, posebno zbog činjenice da su navedene Glavne filijale Banke imale ovlaštenje za davanje Visa-kartica, povodom kojih nije bilo potrebe otvaranja štetnih uloga.

Ukoliko bi se primjenili minimalni parametri za procjenu ovih štetnih posljedica po pripadnike srpske etničke manjine i to da je prosječni devizni depozit bio 500,00 evra (odnosno 1.000 DEM), proističe da su pripadnici srpske etničke manjine-prisilni migranti po ovom osnovu pretrpjeli štetu od oko **500.000,00 evra BEZ KAMATA.**

7. Prisilnim migrantima, pripadnicima srpske etničke manjine, je uskraćeno pravo na deponovanu dinarsku štednju kod poslovnih banaka u RH. Zvanično obrazloženje je uvijek bilo da su inflacija i uvođenje novih moneta (hrvatskog dinara a potom i kune), nakon primjenjivih metoda valorizacije, navedeni novčani dinarski depoziti jednostavno prestali da postoje. Prema sadašnjem stanju nema mogućnosti da se procjeni ova šteta makar i aproksimativno, ali bi posebnim anketiranjem ili javnim prikupljanjem informacija od izbjegličke populacije mogli da se pribave relevantni podaci. Sa druge strane, službenim putem je nemoguće dobiti bilo kakvu informaciju, jer sadašnje poslovne banke ne daju nikakve podatke o ovim depozitima prije 08.10.1991.godine čak ni depozitarima, bez obzira na pripise koji garantuju pristup ovim javnim informacijama, barem predratnim štedišama.
8. Pripadnicima srpske etničke manjine, predratnim penzionerima, je nezakonitim postupanjem obustavljena isplata penzije u najmanje 15.000 slučajeva u prosjeku za 80 mjeseci. Iako je dugo u pravnoj praksi bilo oštih konstatacija da ovaj novac ne pripada penzionerima, jer država ima pravo da interveniše na štetu titulara privatnog prava u uslovima ratnog stanja ili neke druge krize, ipak je nedvosmisleno da se radi o privatnoj imovini penzionera u najdirektnijem smislu. Republika Hrvatska, krije kao najstrožiju državnu tajnu podatke iz penzionog dosijea predratnih penzionera, jer se u tim penzionerskim dosijeima nalazi NEPOSREDNI DOKAZ TEŠKOG BEZZAKONJA I EKSTREMNE DISKRIMINACIJE KOJOJ SU PODVRGNUTI PRIPADNICI SRPSKE ETNIČKE MANJINE. Naime, tzv. obustavu isplate je potpuno nezakonito naredio direktor bivše SDK Republike Hrvatske, zabranivši bilo kakvu isplatu po osnovu novčanih depozita, premija i naknada po osnovu imovinskih osiguranja i isplatu penzija svim pripadnicima srpske etničke manjine koji su napustili gradove koje je kontrolisala vlast Republike Hrvatske ili koji su boravili na područjima pod staranjem UN (za koje se koristio termin; okupirani dio Republike Hrvatske) kao i u BiH, Srbiji ili Crnoj Gori. Tokom cjelog perioda obustave isplate penzija svakog mjeseca je Služba za finansijsko-ekonomske poslove vršila obračun bruto penzije svakog penzionera, a potom je služba likvidature vršila isplatu poreza i doprinosa koji terete mjesečnu penziju, ali u tom poslu nije isplaćivala penzije penzionerima! Ovo se vršilo u svakoj svakoj područnoj službi Hrvatskog Mirovinskog Zavoda. Uzimajući u obzir minimalne parametre, bez kamatnog zaduženja, samo po osnovu obustavljenih penzija, Republika Hrvatska duguje predratnim penzionerima iznos os oko 1.440.000.000,00 kuna ili preračunato **190.000.000,00 evra** (15.000 penzionera x 80 mjesečnih penzija x minimalna penzija od 1.200,00 kuna).
9. Nakon uspostave isplate predratnim penzionerima je nezakonitom valorizacijom umanjen trajno mjesečni penzijski prihod za najmanje 45% mjesečno, na način kako je to utvrđeno u presedanskoj odluci Ustavnog suda RH br. U-1-283/1997 od 12.05.1998.godine (koja je donesena povodom apelacije penzionisanih pripadnika hrvatskog naroda, učesnika domovinskog rata!) Navedeni omjer od 45% mjesečno je aproksimativna opšta procjena finansijskog vještaka koga je angažovao Ustavni sud RH u pomenutom postupku, ali je nalaz vještaka takav da se ovaj omjer prikrate uvećava ukoliko je pojedinačna penzija veća od prosjeka. Stoga po ovom osnovu RH je dužna predratnim penzionerima još najmanje 85.500.000,00 evra (45% iznosa pod tačkom 8).
10. Navedena presedanska odluka Ustavnog suda RH je principijelno riješila pitanje valoriziranja finansijskih podataka iz zvaničnih evidencija Mirovinskog Zavoda RH, na osnovu relevantnog propisa. Taj propis je za sve finansijske podatke iz penzijskih evidencija, pa tako i za evidentirane plate kao penzijske osnovice, bio određen u Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju SFRJ, koga je Republika Hrvatska posebnim propisom preuzela i primjenjivala kao domicilni propis, sve do 01.01.1999.godine. Ovaj propis je kao osnovni parametar u valorizaciji penzijskih osnovica imao omjer rasta cijena na malo i troškova života prema

zvaničnim statističkim podacima za prethodni vremenski period. Za kalkulaciju se ovaj parametar svodi na realni i efektivni kurs dinara SFRJ u odnosu na DEM! U izračunavanju penzija licima koja su poslije 1999.godine podnosila zahtjeve za utvrđivanje prava iz mirovinskog osiguranja NI JEDNOM JEDINOM APLIKANTU NIJE PRIMJENJEN NAVEDENI NAČIN VALORIZACIJE PENZIJSKIH OSNOVICA, već im je na njihove penzijske osnovice od prije 08.10.1991.godine primjenjen diskriminacijski sistem tzv.vrijednosnih bodova koji je bilo moguće primjeniti ne tekuće i buduće penzijske osnovice TEK NAKON 01.01.1999.GODINE! O kakvoj se realnoj prikrati radi vidi se npr. Iz činjenice da je prema praksi Mirovinskog zavoda RH penzijska osnovica od npr. 7.000,00 dinara iz 1991.godine(takozvani dinari Ante Markovića sa omjerom 7 dinara za 1 DEM!) obračunata kao svega 7 kuna! **Ovo znači da je realna i efektivna protivvrijednost od 1.000,00 DEM, odnosno m3.760,00 kuna prema zvaničnom kursu, računata kao svega 1,86 DEM;** Realnu visinu ove vrste štete je sada nemoguće procijeniti bez naknadnog prikupljanja podataka od izbjegličke populacije.

11. Nakon stupanja na snagu Sporazuma o socijalnom osiguranju, aplikantima u ostvarivanju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja je omogućeno da im se u ukupan penzijski staž sabere radni staž ostvaren u svim bivšim republikama SFRJ, sada samostalnim državama. Na osnovu ovog principa je aplikantima omogućeno da realizuju i pravo na razmjerni dio penzije koji se odnosi na staž penzijskog rada ostvarenog radom u Republici Hrvatskoj. Međutim, prisilni migranti, pripadnici srpskog naroda su prikraćeni nepropisnom valorizacijom, kako je već rečeno, a posebno je signifikantno da RH uopšte ne priznaje pravo na invalidsku penziju osobama koje su ovo pravo ostvarile van RH, budući su u novim sredinama okončali radni angažman! Na izloženi način je nepriznavanje invalidskog statusa, odnosno statusa osobe koja je pretrpila gubitak radne sposobnosti, iskorišteno kao razlog da se ovim osobama ne prizna pravo na razmjerni dio penzije koji je pokriven penzijskim stažom ostvarenim radom u RH prije domovinskog rata!
12. Republika Hrvatska, u liku svojih upravnih i sudskih tjela, nije stavila van snage NI JEDAN JEDINI APOSOLUTNO NEVAŽEĆI UGOVOR O ZAMJENI ILI PRODAJI NEKRETNINA. **Ovim ugovorima pripadnici srpske etničke manjine, prisilni migranti, su realizovali pojedinačno najviše 30% one vrijednosti imovine koju su imali prije rata.** Ova vrsta štete se također može procijeniti, ali je nužno prikupiti informacije o broju osoba koje su prikraćene na ovaj način.
13. Najmanje 100.000 ljudi prisilnih migranata iz RH je prikraćeno za pravo na imovinu koju čini njihov udio u privatizaciji u RH po osnovu ostvarenog minulog rada. Cijela ova populacija, koja je po mjerodavnim propisima imala pravo na udio u privatizovanoj imovini je otklonjena ili zaboravljena iako se radi o ljudima koji su imali u prosjeku višedecenijski doprinos u sticanju imovine koja je bila obuhvaćena privatizacijom.
14. Prije domovinskog rata je u važećoj upravnoj i sudskoj proceduri bio pokrenut veliki broj postupaka eksproprijacije u kojima je imovina pripadnika srpske etničke manjine bila uzeta u posjed ali naknada za ovu imovinu ili nije bila isplaćena ili nije bio okončan postupak utvrđenja visine ove naknade. Ovi raniji vlasnici imovine, prisilni migranti u vrijeme Domovinskog rata NISU DOBILI pravovremeno PRIPADNU NAKNADU ZA EKPROPRISANE NEKRETNINE. U velikom broju slučajeva je nakon rata nepokretna imovina prisilnih migranata preuzeta u posjed faktičkim putem, bez bilo kakvog pravnog akta i bez ikakve mogućnosti korištenja pravnog lijeka. Ova imovina je data na korištenje ili domaćim ili stranim ulagačima(više slučajeva na području Čile i Dalmacije) a u većem broju slučajeva su nekretnine iskorištene za izgradnju katoličkih crkava(Dalmacija, Zapadna Slavonija, Kordun).
15. U Upravnim i sudskim postupcima za usklađivanje katastarskog i zemljišno-knjižnog stanja nekretnina, pokrenutim po službenoj dužnosti, tzv. Ispravnim postupcima, su prisilni migranti,

pripadnici srpske etničke manjine, brisani kao posjednici nekretnina i kao vlasnik istih je upisana Republika Hrvatska. Ovo je posebno karakteristično za područje Dalmacije, Like, Banije i Korduna, a štetne posljedice sada nije moguće procijeniti bez naknadnog pribavljanja relevantnih informacija.

Sve navedene procjene su obavljene primjenom minimalnih parametara i minimalnih vrijednosti. Realno i efektivno sve navedene štetne posljedice su daleko veće. Ovom treba dodati štetu od izmakle koristi, gubitka poslovnih objekata, višegodišnjih zasada, stočnog fonda, radnih i putničkih vozila i priključaka, pokretnih stvari domaćinstva, umjetničkih zbirki, kolekcija različite naravi, kao i potraživanje neimovinske štete po osnovu svih propisanih mogućnosti, kako zbog smrtnih posljedica članova porodice, ličnih povreda, nezakonitog postupanja i lišenja slobode i trajne i teške povrede elementarnih ljudskih prava.

U svim navedenim slučajevima u ovoj analizi do sada nije registrovano da je bilo koji titular imovinskog prava dobio bilo kakvu naknadu. Ovo je postignuto lepezom propisa iz tzv. Paralelnog pravnog sustava koji se samo primjenjuje na izbjeglice, procesnim propisima koji se odnose na obavezno adresiranje prijema pošte, zastupanje isključivo putem odvjetnika, neprimjenom dominantnih i relevantnih propisa, netačnim interpretiranjem mjerodavnog prava, uskraćivanjem podataka iz javnih evidencija i rigidnim administriranjem koje faktički izbjeglicama onemogućuje pristup pravdi.

Poseban problem je što izbjeglička populacija nije u mogućnosti da se suprostavi Republici Hrvatskoj u oficijelnim procedurama kako u zemlji tako i na međunarodnom nivou, jer nema nikakvih uslova da obezbjedi skupu pravnu pomoć, prikupljanje dokumentacije, prevođenje na službene jezike, zastupanje, izradu elaborata o pojedinim oblastima imovinskog depasiranja, a svakako nije u mogućnosti da obezbjedi npr. Stalno prisustvo više desetina pravnih zastupnika.

Primjera radi, zvanična zastupnica Republike Hrvatske pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, gospođa odvjetnica Lidija Lukina Karajković ima na raspolaganju operativnu pomoć od više desetina pravnih stručnjaka saradnika. Posebno se napominje da sve apelacije ovom međunarodnom sudu prevodom na službeni jezik i kratkim sažetim izvještajem prezentira gospođa Elica Grdinić i to u tolikoj mjeri da prije svega ni mjedna apelacija, podnesena od strane oštećenih izbjeglica, do sada nije prihvaćena, a zvanične odbijenice ovog suda sadrže navod da je preliminarni arbitar odbacio aplikacije u postupku ocjene prihvatljivosti "uz saradnju stručnog saradnika". Ovaj suradnik u potpisu je navedena službenica Suda delegirana iz Republike Hrvatske.

Svi prednji podaci ukazuju na neophodnost da se prisilnim migrantima-pripadnicima srpske etničke manjine iz Republike Hrvatske, obezbjedi realna pravna pomoć. Pored razloga pravde efekat ove pomoći bi omogućio da ovi ljudi ostvare pripadajuću naknadu, uz napomenu da je realno očekivati da tako ostvarenu imovinu koriste u sadašnjem prebivalištu ili boravištu, van Republike Hrvatske.

Banja Luka, 11.11.2013. godine

Za Republičko Udruženje radnika
i invalida rada izbjeglih iz RH
Nikola Puzigaća, Predsjednik